

Sprawozdanie merytoryczne
z realizacji zadania pt. „Dofinansowanie działalności Pomorskiego Zespołu
Parków Krajobrazowych w zakresie ochrony przyrody
i edukacji ekologicznej” wg harmonogramu rzeczowo – finansowego
do umowy nr WFOŚ/D/723/34/2015

*Uczestnicy wszystkich zadań edukacyjnych Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych
zostali poinformowani o dofinansowaniu zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.*

**Dofinansowanie działalności Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych –Nadmorski
Park Krajobrazowy w zakresie ochrony przyrody i edukacji ekologicznej.**

**Inwentaryzacja i monitoring chronionych gatunków roślin i siedlisk cennych
przyrodniczo.**

Obszar Nadmorskiego Parku Krajobrazowego jest miejscem występowania gatunków i siedlisk cennych i unikatowych zarówno na skalę kraju jak i Europy, których zachowanie jest jednym z głównych celów ochrony Parku. Stały monitoring obiektów cennych przyrodniczo, narażonych na obszarze Nadmorskiego Parku Krajobrazowego na intensywną antropopresję pozwala na wczesne określenie zagrożeń i podjęcie skutecznych działań ochronnych. Coroczna inwentaryzacja i monitoring roślinności strefy nadmorskiej pozwala również na określenie tempa i kierunku zmian w środowisku oraz poznanie wymagań i preferencji ekologicznych najcenniejszych i zagrożonych gatunków występujących na obszarze NPK. Obszar na którym realizowane było zadanie obejmował teren Półwyspu Helskiego oraz strefę brzegową Zatoki Puckiej na odcinku Władysławowo-Mechelinki. Teren ten znajduje się w granicach obszarów Natura 2000 PLH220032 „Półwysep Helski i Zatoka Pucka” oraz częściowo obszaru PLB220005 „Zatoka Pucka”, będących miejscem występowania cennych siedlisk przyrodniczych.

W ramach monitoringu gatunków objętych ochroną pracownicy Parku przeprowadzili coroczny monitoring mikołajka nadmorskiego, posadzonego w 2011 r. na terenie Półwyspu Helskiego, w ramach projektu pt. „Reintrodukcja mikołajka nadmorskiego na historycznych stanowiskach na terenie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego” zrealizowanego we współpracy z Parkiem przez Międzygminny Związek Zatoki Puckiej. Posadzone rośliny pochodziły z hodowli in vitro założonej na materiale macierzystym pozyskanym z rodzimej populacji mikołajka nadmorskiego. Jednocześnie wykonana została Inwentaryzacja gatunków objętych ochroną m.in. mikołajka nadmorskiego, lniczy wonnej, astra solnego i mlecznika nadmorskiego, która polegała na weryfikacji obecności tych gatunków na znanych stanowiskach, ocenie liczebności populacji i stanu siedliska w którym występują. Rejestrowane były także stanowiska nowe, w szczególności astra solnego, gatunku objętego ochroną ścisłą i

znajdującego się w grupie gatunków wymierających, krytycznie zagrożonych (kategoria zagrożenia E) oraz mikołajka nadmorskiego, którego nowe stanowiska zostały odnotowane na odcinku wydm nadzatokowych pomiędzy Juratą a Helem. Każde nowe stanowisko zostało zaznaczone przy użyciu odbiornika GPS, wykonany został opis warunków siedliskowych oraz dokumentacja fotograficzna. Wszystkie dane uzyskane podczas prac terenowych opracowane zostały przy użyciu oprogramowania GIS oraz zgromadzone zostały w bazie danych Nadmorskiego Parku Krajobrazowego.

Wykonano inwentaryzację kolonii brzegówek, gatunku objętego ścisłą ochroną gatunkową, wymienionego w artykule 4.2 Dyrektywy Ptasiej oraz Załączniku II Konwencji Berneńskiej. Brzegówki gniazdują przeważnie w stromych skarpach nadrzecznych, żwirowniach, piaskowniach, urwistych brzegach zbiorników wodnych oraz klifach. Gatunkowi zagraża utrata siedlisk (zasypywanie klifów, zarastanie nieczynnych żwirowni), straty w lęgach powodowane erozją skarp oraz bezpośrednią działalnością człowieka. Każda kolonia lęgowa została zaznaczona przy użyciu odbiornika GPS, odnotowano liczbę gniazd (ponad 800 gniazd na terenie Parku i jego otuliny), wykonany został opis warunków siedliskowych kolonii oraz dokumentacja fotograficzna.

W celu wykonywania działalności w zakresie ochrony przyrody zakupiono paliwo do samochodu służbowego m.in. w celu inwentaryzacji i monitoringu terenów szczególnie narażonych na presję turystyczną i inwestycyjną - brzeg Zatoki Puckiej, tereny kempingów na Półwyspie Helskim, Karwieńskie Błota. Przeprowadzony został, wzorem lat ubiegłych, coroczny monitoring strefy brzegowej Zatoki Puckiej na wysokości pól kempingowych na Półwyspie Helskim, w celu określenia stopnia antropopresji w strefie brzegowej, zgodności użytkowania terenu z przepisami z zakresu ochrony przyrody, zagospodarowania przestrzennego i prawa wodnego. Pracownicy NPK brali udział w oględzinach terenu w postępowaniach administracyjnych, rutynowych patrolach terenowych oraz interwencjach w sprawach zagrożeń dla środowiska przyrodniczego.

Podjęte zostały działania mające na celu ochronę naturalnych, rodzimych siedlisk i gatunków występujących na terenie Parku poprzez inwentaryzację mającą dać podstawy do zwalczania gatunków zagrażających rodzimym składnikom flory i fauny nadmorskiej. Przeprowadzono wstępną inwentaryzację występowania dwóch gatunków rdestowców - ostrokończystego i sachalińskiego na obszarze NPK. Oba gatunki znajdują się na liście roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym. Na terenie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego ich występowanie stwierdzono w pobliżu siedlisk wydmowych zwłaszcza na obszarze Półwyspu Helskiego. Występują one w niewielkich ale rozproszonych na dużej powierzchni skupieniach stwarzających zagrożenie dalszej ekspansji na siedliska wydmowe. Z corocznych obserwacji wynika, że następuje zwiększanie się areału występowania rdestowców i wypierania rodzimych składników flory nadmorskiej.

Monitoring norki amerykańskiej - wykonane zostały tratwy do monitoringu obecności norki amerykańskiej, które rozstawiono na rzekach i kanałach na obszarze NPK. Celem działania jest zbadanie miejsc występowania tego gatunku, będącego zagrożeniem przede wszystkim dla lokalnych populacji ptaków, szczególnie w miejscach dużego zagęszczenia ptaków wodno-błotnych (tereny łąkowe w okolicach Pucka, Białogóry, brzegi Zatoki Puckiej,

itp.).

W ramach monitoringu norki amerykańskiej w 2015 r. zbudowano siedem tratw monitoringowych, które ustawiane były na ciekach wodnych znajdujących się na obszarze Nadmorskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Tropy nerek wykryto na wszystkich ciekach objętych badaniami tj. Piaśnicy, Płutnicy, Czarnej Wodzie, Kanale Białogórskim, Białogórskiej Strudze oraz kanałach melioracyjnych w okolicach rezerwatu Beka (poza obszarem rezerwatu). W ramach zadania zostało zakupione paliwo do samochodu służbowego.

Równocześnie podjęto działania mające na celu wspieranie cennych gatunków rodzimych poprzez wprowadzanie na historyczne, naturalne miejsca występowania gatunku charakterystycznego dla wydm nadmorskich, będącego obecnie w regresie mikołajka nadmorskiego. Na potrzeby projektu uzyskane zostało stosowane zezwolenie od Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku na zbiór, przetrzymywanie i wprowadzanie do środowiska gatunku objętego ochroną (Decyzja nr RDOŚ-Gd-PNII.6400.87.2014.MŚ.1 z dnia 13.11.2014 r.). Zebrane nasiona zostały przygotowane do wysiewu poprzez kilkumiesięczną stratyfikację (w tym przypadku była to tzw. stratyfikacja chłodna, czyli przechowywanie nasion w warunkach stałej wilgotności w temp. ok. 5-6 °C) i na wiosnę tego 2015 roku wysiane w multipalety. Po kilku tygodniach większość nasion wykiełkowała i w trakcie bieżącego sezonu wegetacyjnego siewki wykształciły liście oraz długi system korzeniowy. Uzyskano w ten sposób ok. 500 sztuk sadzonek mikołajka nadmorskiego pochodzących z rozmnażania generatywnego.

Na przełomie września i października wykonano pracę polegającą na przesadzeniu roślin z multipalet do większych, wysokich doniczek umożliwiających swobodny wzrost i rozbudowanie systemu korzeniowego. Po zakończeniu okresu wegetacji doniczki przeniesione zostaną do nieogrzewanego pomieszczenia w celu przetrzymywania. Po przetrzymaniu sadzonki będą przechowywane przez kolejny sezon wegetacyjny i na jesień przyszłego roku planowane jest ich wprowadzenie do środowiska naturalnego.

W ramach tego zadania zakupione zostały niezbędne produkty ogrodnicze – multipalety, doniczki, ziemia, rękawiczki, wapno dolomitowe itp.

Promocja i kampania edukacyjna dot. Nadmorskiego Parku Krajobrazowego

W ramach zadania przeprowadzone zostało szkolenie pt. Inwentaryzacja sów leśnych na terenie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego, przy współpracy z Nadleśnictwem Choczewo. Szkolenie poprowadzone zostało przez Urbana Bagińskiego - ornitologa, członka Komitetu Ochrony Orłów, z udziałem ornitologów z Fundacji Akcja Bałtycka. Obszar, który został objęty badaniami to teren 4 leśnictw Nadleśnictwa Choczewo w granicach Nadmorskiego Parku Krajobrazowego i otuliny. Celem tego szkolenia było zapoznanie się z metodami wykonywania inwentaryzacji sów oraz wstępne rozpoznanie obecności tych ptaków na obszarze NPK i otuliny. W trakcie badań terenowych polegających na nasłuchach stwierdzono obecność pary puszczyków w leśnictwie Szklana Huta – przy leśniczówce w Kierzkowie oraz jednego puszczyka na terenie leśnictwa Wierzchucino. Uczestnikom szkolenia zapewniono bezpłatne wyżywienie.

W ramach zadania zrealizowano film promocyjny ukazujący walory Nadmorskiego Parku Krajobrazowego z „lotu ptaka”, który nakręcony został z paralotni oraz przy użyciu drona. Film ukazuje najcenniejsze przyrodniczo i krajobrazowo fragmenty Parku z perspektywy, dającej możliwość spojrzenia na środowisko naturalne Parku w szerszym kontekście.

W ramach zadania wykonano wydruk zdjęć wielkoformatowych z krajobrazami Parku, które zainstalowane na ogrodzeniu przy siedzibie NPK stanowią atrakcyjną, stałą ekspozycję fotograficzną, cieszącą się dużym zainteresowaniem mieszkańców Władysławowa i turystów.

W dniach 15-16 października w Nadmorskim Parku Krajobrazowym odbyły się spotkania przyrodnicze pn. „Po jasnej stronie turystyki”, na które zaproszono mieszkańców Jastarni prowadzących działalność w branży turystycznej. Spotkania zorganizowane zostały wspólnie z Akwariem Gdyńskim, a warsztaty przeprowadzone zostały przez specjalistów z Nadmorskiego Parku Krajobrazowego oraz naukowców z Morskiego Instytutu Rybackiego. Założeniem projektu było pokazanie mieszkańcom Jastarni walorów przyrodniczych terenu, poinformowanie o możliwościach rozbudowy oferty turystycznej oraz walka z „plotką przyrodniczą”. Dużą uwagę zwrócono na problem wpływu ruchu turystycznego na przyrodę Półwyspu Helskiego i Zatoki Puckiej. Tematyka warsztatów skupiona była głównie na awifaunie Zatoki Puckiej oraz przyrodniczych ścieżkach turystycznych Półwyspu Helskiego. Podczas części teoretycznej warsztatów uczestnicy uzyskali informacje na temat rodzimych i inwazyjnych gatunkach zwierząt żyjących w Zatoce Puckiej oraz otrzymali materiały drukowane. Pierwszego dnia warsztatów silny wiatr uniemożliwił odbycie rejsu kutrem hydrograficznym, jednak w zastępstwie rejsu zorganizowano wycieczkę do portu w Jastarni, podczas której przedstawiono ciekawostki o awifaunie Półwyspu Helskiego oraz pobrano próby organizmów wodnych z Zatoki Puckiej. Drugiego dnia odbyła się wycieczka terenowa w przyrodzie w rezerwacie przyrody „Helskie Wydmy” i użytku ekologicznym „Torfowe Kłyle”.

W ramach zadania wynajęty został autokar do przewozu uczestników warsztatów oraz opłacono wynagrodzenie dla specjalistów prowadzących część warsztatów dotyczących ochrony ptaków i ich rozpoznawanie oraz budowy geologicznej i ukształtowania powierzchni Nadmorskiego Parku Krajobrazowego.

Zlecono wykonanie rysunków charakterystycznych elementów przyrodniczych oraz zdjęć zwierząt i roślin Nadmorskiego Parku Krajobrazowego na cele edukacyjne – autorem rysunków jest Dawid Kilon, przyrodnik, ornitolog i rysownik, który realizuje wiele projektów związanych z edukacją przyrodniczą na terenie województwa pomorskiego. Zakupione prace będą podstawą do wykonania projektu gry edukacyjnej dotyczącej przyrody Nadmorskiego Parku Krajobrazowego oraz tablic dydaktycznych.

Zakupiono odbiornik GPS, który wykorzystywany będzie w działaniach terenowych pracowników Parku ze szczególnym uwzględnieniem prac inwentaryzacyjnych oraz interwencyjnych. Zakupiony odbiornik – Garmin GPSMAP 64st to wytrzymałe, ręczne urządzenie nawigacyjne korzystające z satelitów GPS i GLONASS co znacząco podnosi dokładność wykonywanych pomiarów.

Zakupiona została Kamera GoPro wraz z niezbędnymi akcesoriami (w tym wodoszczelna obudowa) w celu realizacji dokumentacji przyrodniczej w planowanych działaniach dotyczących wód Zatoki Puckiej i innych zbiorników wodnych na terenie NPK. Z uwagi, iż znaczną część powierzchni Parku stanowią wody Zatoki Puckiej (ok. 11 352 ha) pracownicy NPK planują w kolejnych latach działania związane z monitoringiem i ochroną gatunków i siedlisk związanych z ekosystemami wodnymi np. monitoring ptaków wodnych, zbiorowisk podwodnych i szuwarowych. Zakupiony sprzęt umożliwi wykonywanie wysokiej jakości dokumentacji podwodnej, pomocnej przy identyfikacji obiektów cennych przyrodniczo.

Zakupione zostały głośniki bezprzewodowe terenowe (2 szt.). Głośniki będą wykorzystywane w planowanej inwentaryzacji sów na terenie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. Głos jest podstawową oznaką obecności sów, zwłaszcza samców w okresie lęgowym. Imitowanie głosu konkurenta zmusza ptaki do ogłoszenia zajęcia terytorium, co leży u podstaw metody symulacji głosowej. Metoda ta pozwala w efektywnym i krótkim czasie zlokalizować terytoria ptaków, a nawet określić ich granice.

Wydruk ulotki informacyjnej na temat mikołajka nadmorskiego.

W ramach zadania zaprojektowano i wydrukowano 1500 sztuk składanych folderów informacyjnych dotyczących mikołajka nadmorskiego, gatunku chronionego i narażonego na wyginięcie na polskim wybrzeżu. Folder ma wartość edukacyjną i promocyjną, gdyż jedna jego część zaprojektowana została jako pocztówka z krajobrazem Parku, którą można oderwać i wysłać pocztą, a pozostała zawiera informacje na temat gatunku.

Szkolenia pracowników

Opłacony został udział pracowników w następujących konferencjach i sympozjach naukowych:

- XI konferencji AMOP „Grzyby i porosty w lasach - ochrona i użytkowanie” w dniach 24-25 marca w Rogowie,
- Konferencja „Planowanie ochrony Przyrody” organizowane przez Klub Przyrodników.
- Szkolenie „Zezwolenia i kary za usuwanie drzew”
- „Wdrażanie ustawy krajobrazowej w praktyce” w dniach 3-4 listopada w Warszawie,
- „Zmiany w lokalizacji reklam i ochronie krajobrazu - ustawa krajobrazowa 2015” w dniu 29 września w Gdańsku.

Udział w szkoleniach przyczyni się do zwiększenia kompetencji i efektywności działań pracowników parku w zakresie realizacji zadań związanych z ochroną przyrody i walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, jest również okazją do wymiany wiedzy i doświadczeń z praktykami ochrony przyrody.

Zakup artykułów biurowych i książek do biblioteki

Zakupiono artykuły biurowe oraz książki do biblioteki NPK, niezbędne do realizacji zadań z zakresu ochrony przyrody. Dzięki doposażeniu biblioteki następuje zwiększenie kompetencji i efektywności działań pracowników parku w zakresie realizacji zadań związanych z ochroną środowiska i walorami przyrodniczo - krajobrazowymi.

Projekt przebudowy i rozbudowy budynku NPK we Władysławowie

W ramach dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Gdańsku wykonany został projekt przebudowy i rozbudowy istniejącego budynku garażowo-gospodarczego Nadmorskiego Parku Krajobrazowego przy ul. Merkleina 5, ze zmianą na obiekt edukacyjno-administracyjny. Planowana inwestycja ma na celu zwiększenie zaplecza edukacyjnego Nadmorskiego Parku Krajobrazowego, co przyczyni się do podniesienia jakości prowadzonych zajęć przyrodniczych, pozwoli na poszerzenie oferty edukacyjnej i skierowanie jej do większej liczby odbiorców oraz polepszenia komfortu przebywających tam osób.

Projekt spowoduje zwiększenie możliwości edukacyjno-informacyjnych i poprawę warunków kształtowania świadomości ekologicznej oraz postaw pro-środowiskowych w oparciu o walory przyrodniczo-krajobrazowe Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez utworzenie m.in. nowoczesnej i wielofunkcyjnej sali edukacji ekologicznej, która w znacznym stopniu przyczyni się do podniesienia jakości i poprawy standardów edukacji przyrodniczej.

Założone przedsięwzięcie będzie uzupełnieniem oferty edukacyjnej Błękitnej Szkoły. Pracownicy Nadmorskiego Parku Krajobrazowego oferują szeroki zakres pomocy w dziedzinie promowania walorów przyrodniczych, która dzięki powstaniu planowanego przedsięwzięcia będzie znacznie wzbogacona i uzupełniona o takie elementy jak np. projekcja filmów przyrodniczych, pokazy multimedialne, pogadanki, wykłady oraz warsztaty edukacyjne. Sala będzie służyć jako miejsce organizowania wystaw przyrodniczych, konferencji, szkoleń oraz spotkań z ekspertami w dziedzinie ochrony środowiska i biologii. W tym celu utworzenie sali dydaktycznej oraz zaplecza socjalnego wydaje się przedsięwzięciem celowym i koniecznym dla ochrony, zachowania oraz wzbogacenia bioróżnorodności obszarów cennych przyrodniczo. Zajęcia prowadzone w centrum edukacyjnym zwiększą świadomość ekologiczną społeczeństwa na temat cennych siedlisk nadmorskich oraz unikatowej flory i fauny tych terenów, a także uświadomią konieczność ich ochrony. Z uwagi na zmienne warunki pogodowe, nieprzewidywalne na etapie planowania zajęć, posiadanie odpowiednio dużego zaplecza dydaktycznego, jest warunkiem koniecznym do prowadzenia rozszerzonej działalności edukacyjnej NPK.

Projekt będzie miał największy wpływ na mieszkańców powiatu puckiego oraz dzieci i młodzież szkolną z województwa pomorskiego. Podstawową grupą docelową będą dzieci w wieku przedszkolnym, dzieci i młodzież ze szkół podstawowych oraz gimnazjów, a także młodzież ze szkół ponadgimnazjalnych. Realizacja projektu umożliwi prowadzenie zajęć praktycznych dla studentów kierunków przyrodniczych. Z oferty NPK korzystać będą ponadto organizacje proekologiczne, pracownicy administracji samorządowej oraz uczelnie wyższe.

Grupą docelową projektu stanowiąc będą również liczni wczasowicze i turyści odwiedzający NPK.

Efekt ekologiczny

Gatunki zwierząt chronionych objętych działaniami ochronnymi projektu

L.p	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Stopień zagrożenia gatunku z czerwonej księgi	Gatunek ujęty w Załączniku II Dyrektywy siedliskowej (TAK/NIE/Z gwiazdką)	Gatunek ujęty w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej
1	Puszczyk	<i>Strix aluco</i>	nie	nie	nie
2	Brzegówka	<i>Riparia riparia</i>	nie	nie	nie

Gatunki roślin chronionych objętych działaniami projektu

L.p	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Stopień zagrożenia gatunku z czerwonej księgi	Gatunek ujęty w Załączniku II Dyrektywy siedliskowej (TAK/NIE/Z gwiazdką)
1	Mikołajek nadmorski	<i>Eryngium maritimum</i>	-	nie
2	Lnica wonna	<i>Linaria odora</i>	VU – narażony na wyginięcie	tak
3	Aster solny	<i>Aster tripolium</i>	VU	nie

Rodzaje siedlisk chronionych objętych działaniami z czynnej ochrony:

L.p	Typ siedlisko	Nazwa łacińska	Powierzchnia (ha)	Typ siedliska ujęty w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej (TAK/NIE/Z gwiazdką)
-	-	-	-	-

Infrastruktura kierująca ruch turystyczny, mająca na celu ochronę cennych walorów przyrodniczych.

Rodzaj wybudowanej/odnowionej infrastruktury: -

Elementy wchodzące w skład infrastruktury (rodzaj, sztuki): -

Długość (mb) szlaku kierującego ruch turystyczny: -

Forma ochrony obszaru, na którym wybudowano/odnowiono infrastrukturę: -

Typy siedlisk chronionych objętych projektem (zaznaczyć czy są to siedliska ujęte w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej): -

Edukacja Ekologiczna

Całkowita liczba odbiorców zajęć edukacyjnych: 77 270

W tym:

Liczba osób biorących udział w szkoleniach: 20

Liczba osób uczestniczących w warsztatach: 50

Liczba uczestników akcji plenerowych: 3000

Nakład wydawnictwa (podać rodzaj wydawnictwa): 1500 szt. „Mikołajek nadmorski”

Oglądalność/Słuchalność audycji lub filmów: 200 - portal facebook, 500 - wejścia na stronę internetową.

Liczba wejść na stronę internetową: 73 000, w tym: 12 000 – zasięg postów na portal facebook,
61 000 – wejścia na stronę internetową.